

Bipolaire stoornissen en zelfmanagement

Deze, voornamelijk verpleegkundige onderzoekslijn kent een aantal langer durende projecten. Het eerste project is een samenhangende reeks van onderzoeken naar de klinische behandeling van mensen met een bipolaire stoornis met een acute manie. Er is gekeken naar welke interventies verpleegkundigen gebruiken in de behandeling van mensen met een acute manie (T. Daggenvoorde et al., 2015). Vervolgens zijn de perspectieven van patiënten (van Lankeren et al., 2020) en hun naasten (Testerink et al., 2019) in beeld gebracht. Een Delphi studie is uitgevoerd om al deze aspecten samen te brengen en te komen tot praktijkgerichte adviezen (Goossens et al., 2022). Deze adviezen zijn gebundeld in de uitgave 'Verpleegkundige zorg aan patiënten die zijn opgenomen met een acute manie' (Goossens & Stevens, 2018). In 2024 zal deze publicatie worden aangepast aan de recente ontwikkelingen. Het landelijk Kenniscentrum Bipolaire stoornissen (KenBiS) heeft in 2023 een scholing ontwikkeld die in 2024 wordt aangeboden gebaseerd op de aanbevelingen die zijn beschreven in de studie.

Naar aanleiding van de bevindingen van deze onderzoeken is er een nieuwe interventie ontwikkeld; de filminterventie 'de mens achter de ziekte', die klinisch werkenden een beter referentiekader geven op het moment dat een patiënt opgenomen wordt. Zij zien op het moment van opname de zieke mens en de filminterventie geeft hen een goed beeld van de patiënt in een stabiele fase. De interventie wordt op dit moment onderzocht, waarbij de ervaringen van zowel patiënten, naasten als klinisch werkenden onderzocht worden.

Het traject wat voorafgaat aan de opname, de interventies van de crisisdienst van de GGz en andere hulpdiensten is op een vergelijkbare wijze in kaart gebracht door T. Daggenvoorde. In dit promotietraject zijn de ervaringen van patiënten en familie (Daggenvoorde et al., 2018) en van de hulpdiensten (Daggenvoorde et al., 2021) samengebracht. Dit project bevindt zich in de afrondende fase.

Het aanleren van zelfmanagementstrategieën door patiënten met een bipolaire stoornis is een afgerond project waarin gekeken is naar hoe patiënten (van den Heuvel et al., 2015) en naasten (van den Heuvel et al., 2018) zich zelfmanagement strategieën eigen maken. Tevens is gekeken naar hoe verpleegkundigen kunnen aansluiten bij deze leerstrategieën om succesvoller te kunnen zijn in het aanleren van zelfmanagement (van den Heuvel et al., 2019). Hoewel afgerond, biedt dit project nog voldoende aanknopingspunten voor vervolgonderzoek.

Eveneens op het gebied van zelfmanagement zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar het digitaal aanbieden van zelfmanagementinterventies. Op het gebied van het digitaal toepassen van de life chart (Denicoff et al., 2000), zijn verschillende onderzoeken gedaan gebaseerd op nieuwe applicaties, zoals de Careindicator (Geerling et al., n.d.; Geerling et al., 2014), 'Patiënt 1' (van den Heuvel et al., 2018) en de Inner Life-Chart (Geerling et al., 2021). Momenteel is een kwalitatieve studie in voorbereiding naar het gebruik van de Inner Life-Chart.

Het digitaal aanbieden van zelfmanagement zorg is geen vanzelfsprekendheid, zo leert ook het promotieonderzoek naar de E-health variant van het Illness Management Recovery program (IMR). Na een review over de ondersteuningsbehoeften van mensen met een Ernstig Psychiatrische Aandoening (EPA) (Beentjes et al., 2020), een validatiestudie naar de Nederlandse versie van IMRschaal (Goossens et al., 2017) en een ontwikkeltraject naar de E-health variant van het IMR programma (Beentjes et al., 2016) bleek dat het erg lastig was om mensen met EPA toe te leiden naar de E-health variant en, indien dat slaagde om compliance voor een langere periode te werkstellen (Beentjes et al., 2018).

Zowel de onderzoeken naar de toepassing van de digitale Life Chart (en de barrières in het gebruik) als van de IMR methode, nodigen uit om breder onderzoek te doen naar de digitale behoeften van mensen met een bipolaire stoornis. Dit sluit tevens aan bij het eerder verrichte onderzoek naar het gebruik van gezondheidsapplicaties ten behoeve van zelfmanagement (Geerling et al., 2022b).

Nieuwe gestarte initiatieven

Er is een kwalitatieve studie opgezet om de herstelschaal voor bipolaire stoornissen, de BPSES (Bipolar Self-Efficacy Scale) te onderzoeken. De BPSES meet de self-efficacy voor het uitvoeren van zelfmanagement taken. De BPSES kan gebruikt worden om zelfmanagement als behandelingsresultaat te meten zodat er tijdig bijgestuurd kan worden op de behandeling indien nodig (Smith et al., 2019).

Onderzocht wordt of duidelijk is of de interpretatie van de bedoeling achter de vragen van de BPSES door patiënten met een BS in zorg bij de Dimence Groep overeenkomt met de oorspronkelijke bedoeling van de ontwikkelaar van de BPSES. Verder wordt onderzocht welke adaptaties voor de definitieve BPSES nodig zijn waarna een uitgebreidere validatie studie gedaan zal worden. Hierna zal de BPSES in de Nederlandse praktijk ingezet kunnen worden als ROM instrument.